

Çocuk Eğitiminin Şifreleri

– KARAM-41 · 23 Aralık 2015

"Çocuğun yanında olmalıyız, çocuğun yanında olmak çocuğa sevgi vermek demektir. Sahip çıkan sevgi değil, duygusal sevgi de değil, yalnızca çocuğa onu sevdiğinizi ve onayladığınızı hissettirecek biçimde davranmak. A. S. Neil

Eğitim denince çocuklar akla gelir. Çocuk eğitiminin toplum hayatında oynadığı rol çok büyüktür.

Toplumun kültür ve medeniyet alanında yükselmesi, çocukların eğiliminin önemsenmesine bağlıdır. Toplumun temeli ailedir. Aileyi oluşturan bireylerin iyi olması toplumu, toplumun iyi olması da bireyi etkilemektedir.

Ailenin asıl gayesi, neslin devamı olan çocuklardır. Eğer çocuk, iyi davranışlara yönlendirilmezse kötü davranışlara yönelebilir.

İyi bir eğitim için tüm etkenlerin dikkate alınması ve olumlu şekilde yönlendirilmesi gerekmektedir. Bu konudaki görev ve sorumluluk, toplumun birçok kesimini, fakat en çok da aileyi ilgilendirmektedir.

İyi bir çocuk eğitiminde en önemli ilke, "örnek / model olmak" tır. Yaşayarak eğitmek, bizzat iyi davranış örnekleri sunmak eğitimde tartışmasız kabul edilen bir husustur.

Sadece aile bireylerinin örnek olması yetmez. İyi bir çevre oluşturmak önemlidir. Çocuk her yerde güzel davranışlar görmelidir. Sözlerle telkin edilmeye çalışılanlar, davranışlar ile yalanlanmış olur. Çocuklarda sözlü telkinleri fiil hâline dönüştürmekten çok, gördüklerini taklit etme özelliği hâkimdir.

Bu öğrenme "bilgi, duygu ve davranış kazanma" olarak gerçekleşir. Çocuklar her şeyi, diğer insanların yaptıklarını izleyerek; söylediklerini dinleyerek; nesne ve olaylara bakarak; televizyon, video, CD, internet, gazete, dergi, kitap vb. okuyarak, seyrederek veya dinleyerek; yani "gözlem" yoluyla öğrenirler.

Öğrenilenlerin kalıcı olması için, aile bireylerinin, her zaman benzer tutum ve davranışları "tutarlı" biçimde sergilemeleri gereklidir.

Çocuk, sosyal birey olmayı öğrenirken özdeşim yapacağı bir modele ihtiyaç duyar. Genellikle özdeşim nesnesi anne baba olmaktadır, fakat diğer aile fertleri de olabilir.

Aile eğitimindeki ikinci önemli ilke, ailede iyi bir iletişim ortamının oluşturulmasıdır. İletişim, kişiler arasındaki karşılıklı bilgi, duygu, tutum, beceri yani davranışların paylaşılması demektir.

İki insanın karşılıklı konuşmasında bir bilgi alış verişi varsa, bu bir iletişimidir. İletişim, "ne söyleyeceğini bilmek, bunu ne zaman söylemenin daha uygun olacağına, nerede söylemenin doğru olduğuna karar vermek, en iyi nasıl söyleyeceği hususunda fikir yürütmek, olayları basite indirgeyerek sunabilmek, akılcı bir dille, karşıdaki kişiyle göz teması kurarak konuşabilmek, dikkati yoğunlaştırabilmek, karşıdaki kişinin verilen mesajı anlayıp anlamadığını" kontrol edebilmektir.

Aile içi iletişim denilince, eşlerin birbirleriyle, varsa çocuklarla ve diğer aile bireyleriyle bilgi alış verişini anlıyoruz. Aile iletişiminin iyi olması, aile bireylerinin hayatı paylaşımlarıyla mümkündür. Evi paylaşmak, hayatı paylaşmak anlamına gelmemektedir. Hayatı paylaşmak evde iş bölümü yapmak da değildir.

Evde sadece maddî şeyler değil manevî şeyler, duygular da paylaşılıyorsa yani birlikte yaşanılıyorsa hayat paylaşılıyordur. Hayatı paylaşmak, hayatın güçlüklerini beraber karşılamak, sevinçlerini beraber yaşamak ve bundan da keyif duymaktır.

Aile içi ilişkiler dikkat ve özen ister. Birbirlerini seven eşlerin çocuklarına duygusal olarak daha iyi bir gelişme imkânı sunacakları muhakkaktır. Çocuğu asıl etkileyen, anne babanın birbirlerine karşı olan davranış biçimidir.

"Eşlerin, başkalarının yanında ciddi tartışmalara girişmeleri, birbirlerine karşı rencide edici sözler söylemeleri veya birbirlerinden tamamen uzak durarak hiç iletişime geçmemeleri" hem kendileri, hem de çocuk için sonun başlangıcıdır.

İyi iletişimin etkenlerinden biri de empatidir. Empati, bir insanın, kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamasıdır.

Aile eğitiminde üçüncü ilke, çocukların gelişim özelliklerine göre eğitilmesidir. Çocuğun çeşitli dönemlerdeki gelişimsel özellikleri bilinerek her dönemin ihtiyaçları, ilgi ve arzuları anne baba tarafından karşılanmalıdır.

Aile eğitiminde dördüncü ilke, dengeli bir disiplin uygulanmasıdır.. Çağdaş eğitim anlayışında, "disiplin; sorumluluk kazandırma" anlamındadır.

Disiplin kızgınlık ya da sertlik içermez, yararlılık, düzen ve belirlenmiş kurallara işaret eder. Disiplinin amacı: "Sevgi ve güven ilişkisini geliştirmek", "Benlik değerinin temelini atmak". "Başkalarını anlayarak ve onların kişiliklerine saygı göstererek model görevini gerçekleştirmektir."

Aile eğitiminde beşinci ilke, ödül ve cezanın yerinde kullanılmasıdır. Anne baba en değerli ödülün, "Çocuğa, sevgi ve ilgi göstermek, güzel sözlerle övmek, takdir ve tebrik etmek" olduğunu bilmelidir. Ödül, rüşvet haline gelirse ve çok sık ve gereğinden fazla verilerek çocuğu şımartırsa fayda yerine zarar getirebilir.

Dayak atmak çaresizliktir. Çaresizlik, bilgisizlikten doğar. Şiddet, entelektüel birikimin, duygusal derinliğin ve aklın bittiği yerde başlar. Şiddet cehaletin göstergesidir.

Disiplin baskıya dönüşmemeli, özgürlük sınırsız olmamalıdır. Aşırı korumak kadar, aşırı baskı da yanlıştır. Çocuk sokağa bırakılmalıdır, ama sokakta bırakılmamalıdır. "Çocuğa çok baskı yapılırsa 'utangaç', hiç terbiye verilmezse 'utanmaz' olur" diyor R. Şükrü Apuhan.

Utangaç olmayan, fakat utanmasını bilen, kendini ifade edebilen fakat saygılı olan, nazik fakat hakkını savunan çocuklar yetiştirmeliyiz.

"Çocukların nasihatten çok, iyi örneğe ihtiyaçları vardır." Joseph Joubert

Sevgiyle kalın...

KAYNAKÇA

- 1-Aydın, O. Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Gelişim Özellikleri.
- 2-Çamlıca, Sait. Çocuk Eğitiminde 33 Hata. Akis Kitap Yayıncılık Sanayi Ticaret A.Ş. İstanbul:2010.
- 3-Jersild, Arthur T. Çocuk Psikolojisi. Çeviren: Gülseren Günce, AÜ Eğitim Fakültesi Yayınları. Ankara: 1979.
- 4-Weilberger, Linda S. Çocuk ve Disiplin. Çocuğunuza Davranış Yöntemleri. E. Yayınevi, İstanbul:2010.